

Posudek diplomové práce Zuzany Vrbové „Rovné příležitosti ve strukturálních fondech Evropské unie: Realizace ve vybraných projektech“

Strukturální fondy EU jsou jedním z klíčových nástrojů pro prosazování rovných příležitostí žen a mužů v České republice, protože přes všechny proklamace české vlády, je tato agenda zcela na okraji jejího zájmu. Česká republika je však členskou zemí EU, což mimo jiné znamená, že by měla alespoň formálně respektovat její kulturní, společenskou či politickou úroveň, přičemž rovné příležitosti jsou jednou ze základních hodnot vyjádřených již v jejích zakládajících dokumentech. Protože však EU nemá možnost přímo ovlivňovat dění v jednotlivých členských zemích, a to ani v těch, které tak výrazně zaostávají za jejími standardy, činí tak zpravidla prostřednictvím pozitivní stimulace, jinými slovy prostřednictvím finanční pomoci rozvojovým zemím EU. Konkrétně je princip rovných příležitostí žen a mužů zakotven ve směrnici o evropských strukturálních fondech a ve všech prováděcích předpisech.

To však zdaleka neznamena, že jsou rovné příležitosti žen a mužů skutečně v rozvojových zemích EU prosazovány, protože lokální politické a úřednické elity jsou velmi vynalézavé v obcházení předpisů EU, ale také proto, že zpravidla vůbec neví, co by takové prosazování rovných příležitostí žen a mužů mohlo obnášet. Totéž se týká i institucí, které jsou z ESF financovány.

U vědomí těchto skutečností, se Zuzana Vrbová rozhodla prověřit na vybraných projektech, jaká je skutečná situace v terénu. Konkrétně se zaměřila na několik projektů, které mají prosazování rovných příležitostí žen a mužů přímo v popisu práce, a zkoumala nakolik se tak skutečně děje. V tomto ohledu se jedná o poměrně originální práci, která se věnuje velmi aktuálnímu tématu. V současnosti se množí literatura poukazující na to, že ESF nepřináší jejich příjemcům z řad rozvojových zemí jen samá pozitiva, ale že je s nimi spojena celá řada problematických záležitostí. Je nepochybné, že vedle logického zvýšení korupčního potenciálu či pokřivení pracovního trhu vytvářením umělé zaměstnanosti, mezi ně může patřit i upevňování nerovností na trhu práce, což je v přímém rozporu s deklarovanými cíly EU. Zuzanina práce má potenciál stát se dalším střípkem do této mozaiky.

Z hlediska Zuzanina přístupu k bakalářskému projektu konstatuji, že byl standardní, což samo o sobě není vždy samozřejmostí, přičemž oceňuji, že práci neuspěla a pečlivě se věnovala výběru tématu. Konečné téma nebylo první, které jsme spolu rozvíjeli, ale ze všech navržených, se nakonec jeví jako nejschůdnější. Následně Zuzana pracovala systematicky a postupně upravovala jednotlivé drafty kapitol podle mých poznámek. Kvalita práce se poměrně výrazně posouvala. Finální text je po formální stránce na dobré úrovni.

Teoretická část nabízí nutný kontext pro vlastní empirický výzkum. Zuzana vhodně začíná východisky politiky rovných příležitostí a představuje základní nástroje jejich prosazování na úrovni EU i ČR. Protože je problematika ESF velmi široká, bylo nutné pečlivě vybírat relevantní témata, což se víceméně zdařilo. Trochu nejasné je však myslím zařazení problematiky genderového rozpočtování či Evropské charty za rovnost žen a mužů na úrovni života ve městech a obcích, které s jejím tématem prakticky nesouvisí. Na druhé straně je

pozitivní, že Zuzana nepředpokládá hlubší znalost problematiky na straně čtenářů/ek a nabízí myslím poměrně ucelený vhled do problematiky.

Empirická část začíná stručnou diskusí zvoleného metodologického přístupu (kvalitativní) a konkrétní metody sběru dat (polostrukturovaných rozhovorů). Zde by se ale také hodilo zmínit alespoň některá omezení této metody, která je sice v rámci feministický výzkumů často používaná, ale reflexe je jejich základní aspekt. Důležité je také zmínit její výhody z feministické perspektivy (dávání hlasu, zjišťování netušeného atd.). Podobně by byl na místě podrobnější popis vlastního provádění rozhovorů, protože ani to není samozřejmé, a samozřejmě více informací o složení skupiny dotazovaných. V tomto smyslu jsem také komentoval draft práce, ale bohužel má výzva, aby si Zuzana přečetla některou z bakalářek, které jsem vedl, a inspirovala se ohledně koncipování metodologické části, byla oslyšena. Na těchto stránkách jsou také dost matoucím způsobem používány slovesné časy, kdy se jednou pohybujeme v budoucnosti, jindy v přítomnosti.

Pokud jde o analýzu, je dosti nevyrovnaná. Místy se autorka pokouší o analytické vhledy a provázání s teoretickým aparátem (např. str. 44-45, ač zde zase chybí příklady citací), ale jindy sklouzává k čisté popisnosti (např. str. 41) či jen k prezentaci citací z rozhovorů bez aspirace na interpretaci (např. str. 43-44). Celkově je analýza poměrně krátká a vybrané citace naznačují, že se z rozhovorů dalo vytěžit podstatně více. Skrze řadu citací se například táhne nit esencialismu a stereotypizování, řada respondentů si také odporuje a podobného materiálu pro analýzu jistě bude přehršel.

Přes výše zmíněná omezení musím konstatovat, že některá prezentovaná zjištění jsou velmi zajímavá a důležitá. Například skutečnost, že respondentka ani neví, že projekt, na kterém pracuje, spadá pod prioritní osu rovných příležitostí žen a mužů (str. 40), je minimálně zarážející. Totéž platí pro podrážděnou reakci respondenta, když přijdou otázky na toto téma (tamtéž). Jednoznačně finanční motivace k řešení projektů není o nic povzbudivější z hlediska smysluplnosti vynakládání ESF (str. 41), což ještě více umocňuje zjištění, že aktivity byly koncipovány tak, aby se utratilo, co nejvíce peněz. Zasněženého člověka už ani nepřekvapí, že respondenti neví, o čem vlastně prosazování rovných příležitostí žen a mužů je (např. str. 46).

Celkově však práce jistě může být obhájena a navrhuji hodnocení na hraně dobře a velmi dobře. Finální rozhodnutí se bude odvíjet od posudku oponenta/ky a od obhajoby.

Ing. Petr Pavlík, Ph.D.
vedoucí práce

15. 1. 2014